

PROSESSKRIV

til

BORGARTING LAGMANNSRETT

Byfogdens sak nr.:	18-088856TVI-OBYF/2
Ankende part 1:	Fredrik Ljone Elvebakken 26 5067 Bergen
Ankende part 2:	Håkon Wium Lie Enebakkveien 54 0657 Oslo
Prosessfullmektig:	Advokat Halvor Manshaus Advokatfirmaet Schjødt AS P.b. 2444 Solli 0201 Oslo
Amicus curiae 1:	Norsk Journalistlag Brugata 19 0133 Oslo
Amicus curiae 2:	Norsk Redaktørforening Rådhusgata 17 0158 Oslo
Prosessfullmektig:	Advokatfirmaet Schjødt AS v/ advokat Vidar Strømme Postboks 2444 Solli, 0201 Oslo

Ankemotpart:

Stiftelsen Lovdata v7 styrets leder
Org.nr: 934 282 744
0125 Oslo

Prosessfullmektig:

Advokat Jon Wessel-Aas
Bing Hodneland Advokatselskap DA
Postboks 1903 Vika
0124 Oslo

1. INNLEDNING

Undertegnede representer Norsk Journalistlag og Norsk Redaktørforening, og vil med dette inngi skriftlig innlegg i saken etter tvisteloven § 15-8 (1), i forarbeidene omtalt som "*amicus curiae*".

Norsk Redaktørforening og Norsk Journalistlag ønsker å støtte anken fra Ljone og Wirum Lie.

Grunnen til det, er at den midlertidige forføyningen er et reelt hinder for at gjeldende rett som avklart i høyesterettsavgjørelser, når frem til borgerne. Ikke bare vanskeliggjøres den enkelte borgers mulighet til informasjonsfrihet, også mediernes adgang til å innhente og formidle informasjon om den dømmende makts avgjørelser er vanskeligere enn den kunne og burde være.

Situasjonen i *praksis* er i dag at Lovdata har en form for monopol på formidling av *dekkende* informasjon om domstollskapt rett. Vi vil ikke gjenta den faktiske og rettslige diskusjonen som foretas i anken, men vil fremheve og beskrive noen hovedtrekk som viser hvordan den situasjonen som kjennelsen sementerer, er et hinder for informasjonsfriheten. Mediene er selvsagt ikke avskåret fra å omtale gjeldende rett, og enkelte vil hevde at vanskene gjelder nyanser. Norsk Redaktørforening og Norsk Journalistlag er imidlertid av den oppfatning at den begrensningen av informasjonsflyten som følger av Lovdatas nåværende rolle, har *reell betydning*.

Norsk Redaktørforening har etter § 2 i sine vedtekter blant annet følgende formål og oppgaver:

"Norsk Redaktørforenings har som sitt overordnede mål å sikre full informasjons- og ytringsfrihet for alle, og gode rammevilkår for frie medier.

[...]

Informasjons- og ytringsfriheten: Bidra til åpenhet, innsynsrett og de beste muligheter for å delta i samfunnsdebatten."

Bilag 1: Vedtekter for Norsk Redaktørforening, sist endret 13. juni 2017

I enkelte rettssaker som har vært ansett som viktige, har Norsk Redaktørforening erklært partshjelp etter § 15-7 eller inngitt skriftlig innlegg etter § 15-8. Dette har vært tillatt av domstolene, se eksempelvis Rt-2010-1150, LB-2015-108377 og Rt-2015-1286.

Norsk Journalistlag er en frittstående fagforening, og som har som særskilt formål å:

- "verne ytringsfriheten", samt
- "arbeide for medlemmenes sosiale, journalistfaglige og ideelle interesser"

Det vises til § 1 i Norsk Journalistlags vedtekter:

Bilag 2: Vedtekter for Norsk Journalistlag 2017-2019, vedtatt 23. mars 2017 (innholdsfortegnelse og vedtektenes del 1, Organisasjonen)

Eksempel på at Norsk Journalistlag har opptrådt som partshjelper er å finne i LB-2016-131984 og Rt-2016-2410-U.

Sakens temaer er klart innenfor foreningenes "*formål og naturlige virkeområde*", jf. tvisteloven § 15-8 (1) a). Vi viser også til HR-2018-1887-U som innebærer en vid adgang til å fremlegge slike skriv.

2. RETTSLIGE UTGANGPUKTER – VERNET AV YTRINGSFRIHETEN

Lovdatas posisjon innebærer at stiftelsen er den eneste aktør som i praksis kan formidle et samlet bilde av Høyesteretts avgjørelser. Redaktørforeningen og Norsk Journalistlag oppfatter det slik at Lovdata har fått en form for eksklusiv tilgang til disse avgjørelsene. På den annen side opptrer Lovdata også som en kommersiell aktør, som tar betalt for å gi slik tilgang. Denne tilgangen er såpass dyr at det ikke bare er uaktuelt for de fleste borgerne å kjøpe tilgang, det påvirker også muligheten for å sikre at ikke bare de større redaksjoner og medier har full tilgang til materialet. Dette fremgår også av ankens beskrivelse av priser og typer abonnementer.

Denne situasjonen har betydning for ytringsfriheten på flere måter.

Situasjonen påvirker det som Eggen¹ har kalt "*meddelelseskraft*", nemlig den forpliktelsen staten har etter Grunnloven § 100 til å "*legge forholdene til rette for en åpen og opplyst offentlig samtale*". Dette såkalte "*infrastrukturkravet*" må innebære at det skal være uhindret adgang til så viktig informasjon som Høyesteretts avgjørelser.

Informasjonskrav, retten til *innsyn*, er også en sentral del av ytringsfriheten, eksemplifisert gjennom NRKs krav om innsyn i lydbånd og filmer, som ble gitt medhold i Høyesterett.² Det kan ikke være tvilsomt at EMK artikkel 10 første ledd (og Grunnloven § 100) får *anvendelse*. Om det også foreligger *brudd* på artikkel 10 annet ledd er ikke nødvendig for vårt resonnement.

De praktiske hindre som Lovdatas posisjon medfører får også betydning for mediernes utøvelse av *meddelelsesfriheten*; det må formodes at mediene i praksis forhindres fra å *publisere* stoff, som ville ha blitt formidlet hvis tilgangen til rettspraksis hadde vært enklere. Selv om det lar seg gjøre å kjøpe tilgang, få bistand fra jurister, eller lete seg frem med forsterket arbeidsinnsats, vil de praktiske vanskene medføre tendenser til at annet stoff må prioriteres.

Vi går ikke inn på en isolert rettslig analyse av disse innfallsvinklene. Vi peker imidlertid på at både Den europeiske menneskerettsdomstol og Høyesterett gjerne har vektlagt de *praktiske virkninger* av oppstilte hindre, og ikke den *juridiske form* de opptrer i.

Vi er enige i at saken bør avgjøres gjennom en fortolkning av Åndsverkloven (2018) § 14, hvor de ovennevnte faktorene vil underbygge lovgivers formål med å unnta rettsavgjørelser fra det begrensende opphavsrettslige vernet.

Vi forstår byfogdembetets kjennelse slik at § 14, om at rettsavgjørelser ikke er underlagt vern, ikke engang *åpner* for en fortolkning i de ankende parters favør når bestemmelsen møter det som kan betegnes som en database. I den angrepne kjennelsen på side 32 uttaler retten at:

"Retten mener forarbeidene må leses slik at en database har vern etter § 43 (nå § 24) selv om databasens enkelte dokumenter ikke er underlagt opphavsrett".

Dette firkantede tolkningsresultatet er i strid med både ordlyd, forarbeider og formålsbetraktninger. Lovens forarbeider sier nær det *motsatte* av rettens konklusjon; der sies det

¹ Kyrre Eggen: *Ytringsfrihet*, Cappelen Akademisk forlag, 2002, del III.

² Rt-2013-374 og Rt-2015-1467.

at en database "kan" likevel bli å vurdere annerledes, men at man ikke i forarbeidene tok sikte på noen "inngående drøftelse av det offentlige informasjonspolitik".³

Kjennelsen mangler med andre ord den konkrete drøftelse og avveining som § 14 krever.

Ved lovendringer og vedtakelse av ny åndsverkslov, senest i år, har det vært velkjent at rettsavgjørelser særlig formidles elektronisk og med de linker og henvisninger mv som Lovdata har pekt på. § 14 er "*lex specialis*" om at rettsavgjørelser mv ikke er vernet, ut fra formålet slike dokumenter har. Om bestemmelsen, på grunn av fremveksten av elektronisk informasjonsformidling likevel ikke skulle få særlig praktisk betydning, skulle man forvente at det var omtalt av lovgiver.

Det er vanskelig å tenke seg at lovgiver kan ha ment at dette feltet i praksis skulle reguleres av den helt *generelle* bestemmelsen om databaser i § 24 i stedet.

Ut over dette, viser vi til behandlingen i ankeerklæringen, som tiltres.

3. HENSYN OG PRAKTISKE VANSKER

Det må antas at kunnskap om dommer generelt er langt mer fragmentarisk og overfladisk enn kunnskapen om lover og forskrifter. Dommer oppfattes trolig i stor grad som nyhetsstoff, mens lover og forskrifter er det reelt styrende. At domstolene, og særlig Høyesterett, er rettskapende og rettsavklarende, er det trolig ikke særlig forståelse for. Dette medfører også at publikum oppfatter lover og forskrifter som viktige uansett deres alder, mens det samme trolig ikke gjelder i samme grad for rettsavgjørelser.

Denne systematiske skjevheten kan sikkert ha mange forklaringer. Mengden av rettsavgjørelser er stor, og dommene blir til i individuelle rettsaker som det er vanskelig å ha oversikt over. I tidligere tider var det også praktiske vansker forbundet med å systematisere og distribuere kunnskap om rettsavgjørelser.

Dette kan ha ledet til en forestilling om at denne skjevheten er en form for "*normal*" tilstand som det ikke er grunn til å reagere mot; mens den lovgivende makts bestemmelser etter tradisjonen formidles gratis og fullstendig til befolkningen, spiller domstolene annenfiolin ved at rettsavgjørelser oppfattes som døgnfluer som publikum bare har tilgang på i et år hos Lovdata.

Det er særlig to grunner til at man i dag ikke kan oppfatte dette som en naturtilstand som skal videreføres i et demokratisk samfunn.

Den ene grunnen er at Høyesterett har utviklet seg til en rendyrket *prejudikatdomstol*, og nærværende sak gjelder Høyesteretts avgjørelser.⁴ Dette innebærer at det er grunnleggende feil å anta at høyesteretts avgjørelser bare er konkrete anvendelser av den lovgivende makts vilje, og som derfor kun har kortvarig interesse. Tvert imot: Høyesteretts avgjørelser er prinsipielt like viktige som lovgiving når det er tale om å forstå gjeldende rett, og det er derfor avgjørende at

³ Ot. prp.nr.85 (1997-98) side 19 og 20.

⁴ Høyesteretts utvikling er beskrevet flere steder, og er blant annet oppsummert av Høyesterettsdommer Bårdsen i tale til utrederjubileet den 15. mars 2007, "*Norges Høyesterett i 2017 – noen refleksjoner over rollen som prejudikatdomstol*", publisert <https://www.domstol.no/globalassets/upload/hret/artikler-og-foredrag/bardsen---hoyesterett-som-prejudikatdomstol---15032017.pdf>

misoppfatninger av dette ikke sementeres gjennom Lovdatas praksis. Ikke minst gjelder det regelen om at dommer bare er gratis tilgjengelige i et år og med begrensede søkemuligheter.

Den andre grunnen er at *volumet* av dommer ikke lenger er det hinderet mot praktisk formidling, som det var i tidligere tider. Når dommer og avgjørelser måtte samles fra hele landet og alle instanser, og publiseres på papir, er det forståelig at man la til grunn at dette ikke kunne komme alle i hende. Siden informasjonsteknologien har medført at disse hindringene ikke lenger finnes, er det ikke noen grunn til *innføre* de samme hindrene igjen, gjennom Lovdatas praktisering.

Tvert imot er det på bakgrunn av denne *utviklingen* at Åndsverkloven § 14 må forstås. Formålet med bestemmelsen er at både rettsavgjørelser og andre rettskilder skal komme til borgernes kunnskap. Det skal skje uten noen systematisk skjevhet mellom lovgivende og dømmende makt. Man må også kunne oppfatte bestemmelsen slik at rettsavgjørelser og andre tekster skal komme borgerne til kunnskap i den formen som er fremtredende i samfunnet – hvilket i dag er i en elektronisk form.

Disse prinsippene hviler i sin tur på grunnleggende verdier i vårt demokrati. Borgerne skal kunne skaffe seg informasjon om statsmaktenes handlinger og beslutninger, som grunnlag for sine egne vurderinger og standpunkter. En fungerende ytringsfrihet er avgjørende for at dette skal være mulig, og allerede en *tendens* i motsatt retning er ikke akseptabel. Ovenfor under pkt. 2 nevnte vi "infrastrukturkravet" i Grl. § 100. Kjernen i ytringsfrihetens funksjon fremgår dessuten av § 100, annet ledd om at ytringsfrihetens "*begrunnelse*" er "...*sannhetssøken, demokrati og individets frie meningsdannelse*".

Også for mediene er tilgang til et dekkende bilde av Høyesteretts praksis viktig. Tilgang til en utfyllende og korrekt samling av Høyesteretts avgjørelser er av stor betydning som hjelpemiddel under journalistisk arbeid. Medienes tilgang vil dessuten i neste omgang være av stor betydning for hva publikum får innsikt i.

Tilgang til et utfyllende materiale er en avgjørende forutsetning for at mediene kan foreta mer gjennomgripende analyser, for eksempel av utviklingen i straffnivåer over tid. Innsikt i faktiske forhold er avgjørende for at mediene kan være motvekt til politiske ønsker, for eksempel om høyere straffer.⁵

Tilgang til fullstendig materiale er dessuten avgjørende for at mediene skal kunne *kritisere domstolene*, ved for eksempel å stille spørsmål om rekruttering av dommere har betydning for avgjørelsers innhold, om domstolenes økonomiske betingelser er tilstrekkelige, om personlige bånd kan skape inhabilitet mv.⁶

Dette er eksempler på analyse og kritikk som faktisk har vært frembragt, av mer resurssterke medier. Vi vil like fullt fastholde at det er grunnleggende udemokratisk at man skal måtte betale abonnement til Lovdata for å få tilgang til det nødvendige materialet for analyse og kritikk av den ene statsmakten – Høyesterett.

⁵ Som eksempel Dagbladets hovedleder 20. februar 2017 "*Økte straffer ingen løsning*", <https://www.dagbladet.no/kultur/okte-straffer-er-ingen-losning/67096557>

⁶ Se som eksempel Klassekampen 20. februar 2010 "*Er gift med staten, Tette bånd i juristmiljøet gjør at flere av Høyesteretts dommere så å si alltid er inhabile når staten stiller som part i landets øverste domstol*", <http://www.klassekampen.no/57216/article/item/null/er-gift-med-staten>

Større redaksjoner vil gjerne ha tilgang til abonnementstjenester, mens mindre redaksjoner neppe vil ta seg råd til det. Lovdatas rolle skaper derfor også skjevheter mellom store og små medier, og mellom medier i byer og medier i distrikter.

Det er dessuten vanskelig å forene dagens praksis med alminnelige prinsipper om offentlighet, selv om man ser bort fra hensynene til ytringsfrihet og demokrati som er nevnt over.

Rettsavgjørelser er åpenbart offentlige dokumenter av natur, og det er ellers ukjent at slike går over til å bli handelsvare utelukkende fordi de samles og systematiseres på en måte som i seg selv er å forvente i et moderne samfunn.

Ordningen, hvor Lovdata har et faktisk monopol – spesielt for avgjørelsene i perioden 1987 og ut 2007, fremtrer også for utenverden på en måte som ikke fullt ut er egnet til å inngi tillit til at det er trukket skarpe grenser mellom statens plikt til å sørge for kommunikasjon av rettsavgjørelser, og Lovdatas kommersielle rolle.

Redaktørforeningen og Norsk Journalistlag oppfatter det som et sentralt punkt i saken at Lovdata har hatt en eksklusiv muntlig avtale med Høyesterett der man siden 1987 og helt frem til 2008 mottok avgjørelsene direkte fra vår øverste domstol. I samme periode fikk samtlige andre aktører som ba om avgivelse av dommer avslag. I denne perioden mottok Lovdata også avgjørelser fra tingrettene og lagmannsrettene, der sistnevnte etter avtalen med Lovdata har blitt pålagt internt å skrive sammendrag i sakene for Lovdatas videre bruk. Mediene har derimot vært henvist til å begjære innsyn i konkrete saker, der man må angi dato, parter osv for å spesifisere de aktuelle avgjørelser – en fremgangsmåte som i praksis utgjør en reell barriere for tilgang til avgjørelsene.

Prinsippet om meroffentlighet innebærer at ikke bare den opprinnelige mottaker, men også alle andre som ber om samme tilgang skal innrømmes dette. I dette tilfellet har avgivelse av dommer til Lovdata vært et utslag av meroffentlighet som ikke har kommet andre til gode. Resultatet er at Lovdata sitter på materiale som ingen andre aktører kan tilby. I anken er dette trukket frem som et eksempel på at Lovdata rent faktisk har hatt en rolle som monopolist, og fortsatt i dag konkurrer i markedet med dette som et sterkt konkurransefortrinn. For Norsk Journalistlag og Redaktørforeningen innebærer dette at det kun er et sted å henvende seg for å få en komplett kildetilgang, og det er nettopp Lovdata.

I denne saken er det all grunn til å stille spørsmål ved grunnlaget for at Lovdata kunne motta en slik eksklusiv avgivelse av dommer. Det eneste svaret må være at alle involverte, herunder Domstolsadministrasjonen, Datatilsynet, Høyesterett, samt de enkelte lagmannsretter og tingretter har oppfattet Lovdata som et offentlig organ – eller et organ som tilbyr tjenester på vegne av det offentlige.

Den rettslige konsekvens av at Lovdata som eneste aktør har mottatt dette materialet må være at Lovdata igjen må tåle at andre igjen får tilgang til det samme materialet. Det kan argumenteres med at Lovdata har en plikt til slik avgivelse, mens det i nærværende sak er tilstrekkelig å konstatere at den faktiske monopolsituasjon kombinert med det nære og direkte samarbeid med alle domstolenes instanser innebærer at åndsverksloven § 14 her må slå i gjennom overfor databasevernet når det gjelder det konkrete materialet for perioden 1987 til 2008.

Digitalisering av offentlig informasjon er et pågående arbeide motivert av ønsket og behovet for å forenkle og styrke selve tilgangen og bruken av denne typen dokumenter. Enhver slik digital samling av et visst omfang vil nødvendigvis fremstå som en database etter ordlyden i åndsverkslovens § 24. En utvikling offentlig dokumentasjon kun gjøres tilgjengelig i slike databaser, for deretter å stenges bak betalingsmurer eller andre tilgangsbegrensninger, så er dette meget problematisk. Det er det som har skjedd i dette tilfellet, ved at de offentlige etater har avgitt informasjon til en enkelt aktør som i dag står som eneste tilbyder av det totale samlede innhold. En slik situasjon er ikke akseptabel, og er allerede regulert i § 14 som innebærer at de aktuelle dokumentene – her Høyesteretts avgjørelser fra 1987 til 2008 – ikke nyter noe slikt databasevern som § 24 oppstiller.

Som en oppsummering kan hverken Norsk Redaktørforening eller Norsk Journalistlag sett i lys av de grunnleggende krav til offentlighet og demokrati som foreligger i et moderne samfunn se at Lovdata kan påberope seg en innskrenkende tolkning av åndsverksloven § 14.

4. AVSLUTNING

Etter vårt syn kan det ikke være tvil om at en riktig avveining av motstående hensyn må tilsi at de ankende parter gis medhold.

Norsk Redaktørforening og Norsk Journalistlag vil derfor støtte de ankende parter anførsler og ber om at forføyningen blir opphevet.

Dette prosesskrift med bilag til byfogden og er lastet opp i aktørportalen

ADVOKATFIRMAET SCHJØDT AS

Vidar Strømme
advokat

Vedtekter

Vedtekter for Norsk Redaktørforening - vedtatt 18. april 1950, seneste endringer 2. mai 2011, 13. mai 2013 og 13. juni 2017.

([https://www.facebook.com/norredakt/#!/share.php?](https://www.facebook.com/norredakt/#!/share.php?u=https://www.norredakt.no/Om-NR/Vedtekter)

[u=https://www.norredakt.no/Om-](https://www.norredakt.no/Om-NR/Vedtekter)

[NR/Vedtekter](https://www.norredakt.no/Om-NR/Vedtekter)) **Vedtekter for Norsk Redaktørforening**

§1. Norsk Redaktørforening

Norsk Redaktørforening (NR) er foreningen for frie og uavhengige redaktører og redaksjonelle ledere.

Denne uavhengigheten er garantert gjennom lov. Den er også garantert ved at mediets eier har forpliktet seg til Redaktørplakaten, og derved anerkjenner redaktørens oppdrag og rolle.

Redaktøransvaret omfatter all publisering, den journalistiske arbeidsprosessen og den redaksjonelle organisasjonen.

Med redaktør menes i disse vedtektene den som har redaktøransvaret, og redaksjonelle ledere som representerer ansvarlig redaktør.

§2. Formål og oppgaver

Norsk Redaktørforening har som sitt overordnede mål å sikre full informasjons- og ytringsfrihet for alle, og gode rammevilkår for frie medier.

Redaktørstyrte nyhets- og aktualitetsmedier er en viktig samfunnsarena for fri informasjon, sannhetssøkende journalistikk, samfunnskritikk og debatt, i tråd med mediens etiske rammeverk.

Redaktøren har ansvaret for mediets innhold, og garanterer for den redaksjonelle frihet og uavhengighet. Denne garantien gjelder overfor mediets eiere, annonsører og andre som kan ha makt til å påvirke frie redaksjonelle vurderinger.

For å sikre disse frihetene har NR disse oppgavene:

Informasjons- og ytringsfriheten: Bidra til åpenhet, innsynsrett og de beste muligheter for å delta i samfunnsdebatten.

Redaktørinstituttet: Verne om og utvikle redaktørinstituttet, slik det er beskrevet i Redaktørplakaten og i norsk lov, som betingelse for frie og uavhengige medier.

Journalistikken: Sikre og utvikle journalistisk mangfold, og sikre journalistikkens kvalitet som sannhetssøkende, relevant, saklig og allsidig.

Pressens selvjustis: Forsvare og skape respekt for mediernes selvjustis og integritet.

Redaktørenes vilkår: Arbeide for at den enkelte redaktør får best mulig rammer til å foreta frie, selvstendige og kompetente valg.

Informasjon og kunnskap: Bidra til at medlemmene i foreningen får nødvendig informasjon og kunnskap om sine rettigheter, og om viktige forhold som påvirker redaktørenes oppgaver og rammevilkår, blant annet gjennom løpende kompetansearbeid.

Rådgiver: Gi råd til det enkelte medlem i spørsmål som angår oppgaven som redaktør.

§3. Medlemskriterier og medlemskap

Sekretariatet i NR innvilger etter fullmakt fra styret medlemskap når følgende kriterier er dokumentert:

Oppgaven: Redaktøren må ha redaktøransvaret, eller være en redaksjonell leder som representerer ansvarlig redaktør. Redaktørarbeid må være vedkommendes hovedbeskjeftigelse.

Garantien: Mediet må ha garantert for redaktørens frihet og uavhengighet, ved å ha forpliktet seg på Redaktørplakaten og prinsippene i Veiledende normer.

Forpliktelsen: Både eier og søker må ha forpliktet seg til å følge pressens etiske normer, slik de er uttrykt i Vær Varsom-plakaten.

Formålet: Mediets formål må være fri og uavhengig produksjon og/eller publisering av nyheter, aktuell informasjon og debatt. Det må rette seg mot og være tilgjengelig for allmennheten.

Medlemmer har plikt til å underrette NR om endring i stilling eller oppgaver. Medlemskapet opphører fra den dato medlemskriteriene ikke lenger er oppfylt.

Unntatt fra disse kriteriene er:

1. Medlemmer som ansettes i Norsk Presseforbund, Institutt for Journalistikk, i andre medieforskning- og utdanningsinstitusjoner, i medieorganisasjoner på utgiver-/arbeidsgiversiden eller i mediekonsern. De opprettholder sitt medlemskap så lenge arbeidsoppgavene deres er i samsvar med NRs formål,

virksomhet og oppgaver.

2. Medlemmer som fratrer sin stilling på grunn av alder eller sykdom. Det samme gjelder medlemmer som går av ved oppnådd aldersgrense/pensjonsalder, eller som kort tid før dette går over i annen redaksjonell stilling.

3. Styret kan forlenge medlemskapet for den som ufrivillig forlater sin redaktørstilling, med ett år ad gangen.

Styret i NR kan i særlige tilfeller dispensere fra kriteriene for medlemskap.

§4. Medlemmenes plikter og rettigheter

Medlemmene har rett til

- løpende informasjon om virksomheten og relevante nyheter
- å delta i foreningens faglige møter, seminarer og kurs, sentralt og lokalt
- pressekort
- faglig veiledning og bistand
- å søke stipend i NRs ulike ordninger og pressens fellesordninger
- støtte ved arbeidsledighet, og gravferdsstønad ved dødsfall, når vilkårene for dette er oppfylt
- veiledning og bistand i forbindelse med egne arbeidsvilkår, i tråd med styrets retningslinjer

Ved medlemskap overlater søkeren til Norsk Redaktørforening å inngå bindende kollektive avtaler på vegne av sine medlemmer, hva gjelder tillatelser til og vederlag for sekundærbruk av offentliggjort materiale som medlemmene gjennom sitt redaksjonelle arbeid har opphavsrett til.

Denne retten kan NR overlate til sammenslutning av rettighetsorganisasjonen med tilsvarende oppgave på opphavsrettens område.

§5. Landsmøtet

Landsmøtet er NRs øverste organ.

Ordinært landsmøte holdes annethvert år innen utgangen av mai, og innkalles med minst 8 ukers varsel. Forslag som ønskes behandlet på landsmøtet må være styret i hende senest 4 uker før møtet holdes. Dagsorden og nødvendige saksdokumenter skal være medlemmene i hende senest 2 uker før møtet holdes.

Ekstraordinært landsmøte holdes når minst ¼ av medlemmene krever det, eller styret bestemmer det. Det innkalles med de samme fristene og etter de samme bestemmelsene som gjelder for ordinært landsmøte.

Alle medlemmer har stemmerett og valgbarhet ved landsmøtet, med unntak for dem som er innvilget medlemskap etter bestemmelsene i §3, unntakspunktene 2 og 3.

Landsmøtet holdes for åpne dører- Møtet kan lukkes under behandlingen av enkeltsaker, etter vedtak med to tredelers flertall av landsmøtet selv.

Dagsorden på landsmøtet:

1. Styrets forslag til dagsorden og forretningsordenen
2. Styrets beretning
3. Styrets regnskap
4. Andre saker
5. Valg

Reviderte regnskap godkjennes av årsmøtet.

Landsmøtet kan gjøre vedtak i saker som ikke er ført opp på dagsordenen, dersom to tredeler av de fremmøtte godtar det.

Ved valgene velger landsmøtet:

1. Styret

- leder
- nestleder
- 7 medlemmer
- 5 varamedlemmer

Alle med funksjonstid på to år. Som hovedregel skal styret bestå av minst 4 kvinner og minst 4 menn

1. Valgkomité bestående av leder, to medlemmer og et varamedlem
2. Revisor

§6. Styret

Styret i NR har disse oppgaver:

1. iverksette landsmøtets beslutninger

2. utarbeide foreningens faglige handlingsplan, med oppgaver som naturlig følger av foreningens formål
3. vedta foreningens budsjett
4. nominere og oppnevne NRs representanter og tillitsvalgte med vararepresentanter til virksomheter som foreningen samarbeider med, eier eller er medeier i, til Norsk Presseforbunds hovedstyre, råd og utvalg og til offentlige og andre organer der det for NR er naturlig å være representert.
5. ansette generalsekretær, assisterende generalsekretær og legge rammene for sekretariatets bemanning og virksomhet.
6. fastsette kontingenten, herunder eventuelle særlige kontingentsatser for visse grupper.
7. innkalle til landsmøte i samsvar med vedtektene, og fremme forslag til landsmøtets dagsorden og forretningsordenen.
8. vedta foreningens møteprogram og innhold.
9. oppnevne for kortere eller lengre tid de råd og utvalg det finner nødvendig for å fremme NRs formål.

Styrets møter er som hovedregel åpne, men kan lukkes under behandlingen av saker som berører

- enkeltmedlemmer, eller noens personlige forhold
- saker som berører NRs forhandlingsposisjon overfor andre parter, eller andre hensyn av strategisk art
- sekretariatets drifts- og statusrapporter

Overføring av lyd og bilde fra møtene må avklares på forhånd.

Styrets dokumenter er som hovedregel offentlige fra det tidspunkt de er gjort tilgjengelige for NR-styrets medlemmer. Unntak kan gjøres for dokumenter med opplysninger om enkeltmedlemmer eller noens personlige forhold, dokumenter som berører NRs forhandlingsposisjoner overfor andre parter eller andre hensyn av strategisk art, samt sekretariatets drifts- og statusrapporter.

§7. Regionale foreninger

NRs medlemmer er organisert i følgende ni geografisk avgrensede regionforeninger, til fremme av foreningens formål i regionen:

- Nordnorsk Redaktørforening
- Trøndelag Redaktørforening

- Møre og Romsdal Redaktørforening
- Vestafjelske Redaktørforening
- Rogaland og Agder Redaktørforening
- VeTeBu Redaktørforening
- Oplandenes Redaktørforening
- Østfold Redaktørforening
- Oslo Redaktørforening

Selvstendige: Regionforeningene er selvstendige juridiske personer, med egne styrer og egen økonomi, finansiert gjennom medlemskontingent, tilskudd fra NR sentralt og annet.

Faglige fora: De regionale foreningene skal være faglige fora for redaktører. Foreningene kan ta standpunkt til, og uttale seg om, prinsipielle og praktiske spørsmål når det er naturlig for foreningens medlemmer å opptre samlet på redaktørinstituttets eller medienes vegne.

Samarbeid: NR-styret skal stimulere til aktivitet og samarbeid mellom de regionale foreningene. NR-styret fastsetter regionkontingenten samtidig med NR-kontingenten. Det forestår innkreving, og fordeler inntektene til foreningene. Leder eller leders stedfortreder skal delta på NRs landsmøter.

Årsmøtet: Årsmøte i regionforeningene holdes hvert år innen utgangen av mars, og er foreningenes høyeste myndighet. Årsmøtet innkalles med minst tre ukers varsel, i melding direkte til medlemmene. Forslag som ønskes behandlet på årsmøtet skal være styret i hende to uker før årsmøtet. Fullstendig sakliste skal være tilgjengelig for medlemmene senest en uke før årsmøtet. Årsmøtet kan bare behandle saker som er oppført i saklisten. Ekstraordinært årsmøte holdes hvis styret bestemmer det, eller en fjerdedel av medlemmene krever det.

Stemmerett og valgbarhet har alle medlemmer, med unntak for dem som er innvilget medlemskap etter bestemmelsene i paragraf 3, unntakspunktene 2 og 3.

Styret: Mellom årsmøtene leder styret arbeidet i foreningen. Hver forening skal ha et styre på tre til fem medlemmer. Antall styremedlemmer fastsettes av årsmøtet. Det samme gjelder spørsmål om eventuelle varamedlemmer. Der det er grunnlag for det, skal det være en mest mulig lik representasjon av kvinner og menn i styret. Både sjefredaktører og underordnede redaktører bør være representert. Årsmøtet kan bestemme at styrets funksjonstid skal være to år, og kan også beslutte at årsmøtet bare skal innkalles annethvert år. Styret kan organisere undergrupper og arbeidsgrupper for å ivareta spesielle interesser for grupper av medlemmer.

Årsrapport og regnskap: Styret skal til hvert årsmøte utarbeide årsrapport og framlegge revidert årsregnskap. Årsregnskapet godkjennes av årsmøtet. Arbeids- og regnskapsåret følger kalenderåret.

§8. Eksklusjon

Styret kan gi advarsel til eller vedta eksklusjon av medlem som opptrer åpenbart i strid med foreningens formål (vedtektenes § 2).

Advarsel kan ikke vedtas uten at vedkommende har fått rimelig anledning til å kommentere advarselen.

Eksklusjon kan ikke vedtas uten at vedkommende først har fått advarsel, og minst tre uker før vedtak har fått eksklusjonsforslaget med begrunnelse til uttalelse. Eksklusjonsvedtak kan ankes til sluttbehandling på neste ordinære landsmøte.

§9. Vedtektsendringer

Endringer i NRs vedtekter kan bare skje på ordinært eller ekstraordinært landsmøte. Vedtak om endringer i vedtektene krever 2/3 flertall.

Forslag om vedtektsendringer skal være mottatt i styret senest 4 uker før landsmøtet holdes. Forslaget skal være medlemmene i hende senest to uker før landsmøtet åpnes.

(Lovene er vedtatt 18. april 1950 med endringer 19. mars 1957, 14. mars 1967, 18. februar 1971, 27. mars 1974, 29. mars 1978, 14. april 1989, 19. april 1991, 30. januar 1992, 23. april 1993 og 28. april 1995, 29. april 1999, 23. april 2009, 2. mai 2011, 13. mai 2013 og 13. juni 2017.)

NRs Hotline

Vedtekter for Norsk Journalistlag 2017 - 2019

Vedtatt på landsmøtet 23. mars 2017.

DEL 1 ORGANISASJONEN

§ 1. Formål

§ 2. Organisasjonen

DEL 2 MEDLEMSKAP, INNMELDING OG OPPHØR

§ 3. Medlemskap

§ 4. Hindringer for medlemskap - Grunnlag for utelukkelse

§ 5 Ute av yrket

§ 6. Pensjonister, arbeidsledige mv.

§ 7. Innmelding/opptak

§ 8. Utmelding

§ 9. Tidspunkt for iverksetting av endringer

§ 10. Strykning av medlem m.v.

§ 11. Eksklusjon

§ 12. Pressekort

DEL 3 RETTIGHETER OG PLIKTER

§ 13. Medlemsrettigheter

§ 14. Medlemmene plikter

DEL 4 KONTINGENT

§ 15. Kontingentsystem

§ 16. Kontingentfritak, nedsatt kontingent mv.

DEL 5 LANDSMØTET

§ 17. Landsmøteperioden

§ 18. Landsmøtets sammensetning

§ 19. Delegates utgifter

§ 20. Forberedelser til ordinært landsmøte

§ 21. Valg

§ 22. Landsmøtets funksjon og forretningsorden

§ 23. Ekstraordinært landsmøte

§ 24. Valgkomité, valg og sammensetning

§ 25. Kontrollkomité

DEL 6 ANDRE ORGANER

§ 26. Landsstyret, valg og sammensetning

§ 27. Landsstyrets funksjon

§ 28. Avstemningsregler

§ 29. Møteoffentlighet

§ 30. Arbeidsutvalg

§ 31. Lagsledersamling

§ 32. Fremgangsmåten ved sentrale tarifforhandlinger

§ 33. NJs organisasjon

§ 33.1 Representativitet

§ 33.2 Lokallagene

§ 33.3 NJ Frilans

§ 33.4 Konsernlag

§ 33.5 NJ Student

§ 34. Redaksjonsklubbene/Tillitsvalgte

§ 34.2 Felles organisering av klubber

§ 34.2.1 Fellesklubb

§ 34.2.2 Samarbeidsutvalg

DEL 7 ØKONOMI MV.

§ 35. Regnskap, revisjon mv.

§ 36. NJs fond

DEL 8 ADMINISTRASJON

§ 37. NJs valgte ledelse

§ 38. Sekretariat

§ 39. NJs medlemsarkiv

DEL 9 STEMMEREGLER - HABILITET - FRISTOVERSKRIDELSER

§ 40. Generelle stemmeregler

§ 41. Habilitet

§ 42. Fristoversittelser

DEL 10 SAMARBEID

§ 43. Internasjonale forbindelser

DEL 11 TVISTER - VEDTEKSENDRINGER - OPPLØSNING

§ 44. Tvist om forståelsen av vedtekter

§ 45. Endring av vedtektene

§ 46. Oppløsning mv.

DEL 12 SLUTNINGSBESTEMMELSER

§ 47. Ikrafttredelse

DEL 1 ORGANISASJONEN

§ 1. Formål

Norsk Journalistlag skal

- arbeide for å bedre medlemmenes lønns- og arbeidsvilkår
- arbeide for medlemmenes sosiale, journalistfaglige og ideelle interesser
- verne om den redaksjonelle uavhengigheten
- ivareta medlemmenes opphavsrettsinteresser
- arbeide for høyest mulig etisk standard og integritet blant medlemmene
- verne yringsfriheten

- påvirke samfunnets mediepolitikk
- drive internasjonalt samarbeid og støttearbeid for forfulgte og vanskeligstilte kolleger

§ 2. Organisasjonen

Norsk Journalistlag har følgende organer:

- Landsmøte
- Kontrollkomité
- Sentral valgkomité
- Landsstyre
- Arbeidsutvalg
- Sentrale forhandlingsutvalg
- Lokallag
- Konsernlag
- NJ Frilans
- NJ Student
- Redaksjonsklubber
- Lagsledersamling

DEL 2 MEDLEMSKAP, INNMELDING OG OPPHØR

§ 3. Medlemskap

A. Fellesbestemmelse

Medlemmer i NJ skal arbeide på grunnlag av retten til fri informasjon og hensynet til faglig integritet i samsvar med Vær Varsom-plakaten.

B. Hovedregel

Redaksjonelle medarbeidere, herunder ledere og frilansere som har journalistikk som yrke, kan bli medlem i NJ.

C. Studenter

Studenter som har journalistikk som yrkesmål, kan bli studentmedlem. Studenter kan opprettholde sitt medlemskap for ett år etter avsluttet studium.

D. Lærere ved journalistutdanninger

Lærere ved utdanningsinstitusjoner som utdanner journalister, kan bli medlem.

E. Redaksjonelle ledere

Redaksjonelle ledere er som hovedregel organisert i redaksjonsklubber, men kan etter eget ønske være direktemedlemmer i NJ.

F. Andre bestemmelser

Journalister som ikke tilfredsstillers vilkårene i § 3 B-D, kan innvilges medlemskap dersom vedkommende

•er arbeidsløs og aktivt søker arbeid som journalist

•er skoleelev og redaksjonelle oppdrag

G. Dispensasjon fra medlemsvilkårene

Arbeidsutvalget kan gi dispensasjon fra de vedtektsfestede medlemsvilkårene når særlige grunner taler for det. Slike vedtak skal begrunnes.

§ 4. Hindringer for medlemskap - Grunnlag for utelukkelse

A. Personer som utfører arbeid knyttet til lobbyisme eller medierådgivning kan ikke være medlem av NJ.

B. Øverste leder

Bedriftens øverste redaksjonelle leder (f.eks. sjefredaktør eller ansvarlig redaktør), som er arbeidsgiver med besluttsende myndighet i lønns-, ansettelses- og oppsigelsessaker, kan ikke være medlem i NJ.

C. Annet fagforeningsmedlemskap

Det er uforenlig med medlemskap i NJ samtidig å være medlem av annen fagorganisasjon som dekker eller gjør krav gjeldende for å tariffdekke samme område som Norsk Journalistlag.

D. Meldeplikt

Et medlem som ikke lenger oppfyller betingelsene for medlemskap, skal snarest gi skriftlig melding om dette.

E. Vurdering av medlemskap

Hvis et medlem kommer i en stilling/situasjon som er uforenlig med NJ-medlemskap etter bestemmelsene i § 3 og 4, skal dets rett til å være medlem opphøre. I tvilstilfeller skal medlemskapet vurderes.

F. Saksbehandling

Arbeidsutvalget avgjør om det foreligger grunner som er uforenlig med medlemskap. Vedtaket skal grunngis. Arbeidsutvalgets avgjørelse kan klages inn til ny behandling i landsstyret. Krav om dette må være mottatt innen fire uker etter at søkeren er gjort kjent med arbeidsutvalgets avgjørelse.

§ 5 Ute av yrket

Journalister som midlertidig er ute av yrket, kan søke om å få opprettholde sitt medlemskap.

Med «ute av yrket» menes å inneha stillinger eller funksjoner som ikke gir adgang til medlemskap i NJ.

§ 6. Pensjonister, arbeidsledige mv.

Sykemeldte, medlemmer på arbeidsavklarings-penger og pensjonister opprettholder sitt medlemskap dersom de trer ut av yrket.

Arbeidsledige opprettholder sitt medlemskap i den tid de er arbeidsledige, såfremt vedkommende er aktivt arbeidssøkende med sikte på å fortsette i yrket.

§ 7. Innmelding/opptak

Medlemskap søkes ved innsending av godkjent skjema til NJs sekretariat. Ved opptak skal lag og redaksjonsklubb underrettes.

Søknaden blir avgjort av NJs arbeidsutvalg eller den som er gitt fullmakt til å treffe slik avgjørelse.

Klage i sak om opptak av medlem

Vedtak i sak om opptak av nye medlemmer kan påklages innen fire uker etter at vedtak er meddelt søkeren. Dersom vedtak er fattet av arbeidsutvalget, skal landsstyret behandle klagen. Klage kan fremmes av den vedtaket retter seg mot, av vedkommende lokallag, fellesklubb og/eller redaksjonsklubb.

Lokallagstilhørighet

Medlemmet tilhører det lokallag hans eller hennes arbeidssted hører inn under. Tvister vedrørende et medlems lokallagstilhørighet avgjøres av arbeidsutvalget etter at de berørte lokallag og vedkommende medlem har hatt anledning til å uttale seg.

Gjenopptak

En søker som er kvalifisert til medlemskap, men som tidligere er ekskludert fra NJ eller forøvrig klart har handlet i strid med NJs formål eller interesser, kan bare tas opp etter vedtak i landsstyret. Arbeidsutvalget avgjør ved tvil om en søknad skal behandles etter disse reglene.

§ 8. Utmelding

Utmelding av NJ skjer skriftlig til NJs sekretariat med en kalendermåneds varsel. Hvor NJ har fremmet tariffkrav, kan uttreden fra organisasjonen ikke gjøres gjeldende før ny tariffavtale foreligger, selv om varslingsfristen på en kalendermåned overskrides.

Kontingent må betales inntil utmeldingen er blitt effektiv.

§ 9. Tidspunkt for iverksetting av endringer

Alle ordinære endringer i et medlems tilknytning til organisasjonen gjøres gjeldende en måned etter meldingstidspunkt, løpende fra den første i måneden etter at melding er gitt.

§ 10. Strykning av medlem m.v.

Medlemskap i Norsk Journalistlag er betinget av at kontingent betales til rett tid.

Den som, trass i påkrav, står til rest med ordinær kontingent for mer enn et kvartal kan strykes som medlem og gjelden kan inndrives.

Vedkommende må betale skyldig kontingent og den straffekontingent landsstyret til enhver tid fastsetter, for å bli gjenoptatt som medlem.

Pressekortet eller andre medlemsbevis/-fordeler kan ikke utleveres til medlemmer som står til rest med kontingentbetaling.

§ 11. Eksklusjon

Medlemmer som klart motarbeider NJs formål eller opptrer i strid med de plikter som nevnt i vedtektenes § 14 første ledd kan ekskluderes varig eller for et begrenset tidsrom. Enkeltmedlemmer og organisasjonsledd i NJ kan foreslå eksklusjon. Vedtak treffes av landsstyret etter innstilling fra arbeidsutvalget.

Medlem som i forbindelse med konflikt ikke innbetaler pålagt ekstrakontingent, skal ekskluderes og kan ikke søke gjenopptak før to år er gått. Landsstyret kan i slike tilfelle vedta straffekontingent som må betales før gjenopptak kan skje. Vedtak om gjenopptak skal fattes av landsstyret.

Alle faktiske opplysninger og uttalelser som i forbindelse med forslag om eksklusjonsvedtak legges fram for landsstyret før saken behandles der, skal på forhånd gjøres kjent for det medlem forslaget gjelder. Vedkommende gis en 14-dagers frist for eventuell skriftlig imøtegåelse.

Vedkommende eller dennes representant skal om det kreves, gis anledning til muntlig å fremlegge saken for det besluttede organ.

Vedtak om eksklusjon av et medlem, kan av vedkommende ankes til landsmøtet innen fire uker etter at landsstyrets vedtak er meddelt vedkommende. En slik appell kan av landsstyret gis oppsettende virkning.

De skjønnsmessige sider ved eksklusjonsvedtak kan ikke overprøves ved domstolsbehandling.

Landsstyret eller arbeidsutvalget kan fatte vedtak om at vedkommende skal suspenderes fra tillitsverv i organisasjonen inntil saken er endelig avgjort ved vedtak i landsstyre eller landsmøte.

§ 12. Pressekort

Pressekort er NJs eiendom.

Ved opphør av medlemskap skal pressekort, nasjonalt og internasjonalt, uoppfordret makuleres av den enkelte ved utmeldingstidspunktet.

DEL 3 RETTIGHETER OG PLIKTER

§ 13. Medlemsrettigheter

A. Ordinært medlemskap i Norsk Journalistlag gir:

- stemmerett
- forslagsrett
- valgbarhet

Medlemmene har videre rett til:

- Norsk Presseforbunds pressekort som Norsk Journalistlag utsteder til sine medlemmer
- Internasjonalt pressekort
- råd, hjelp, juridisk bistand og støtte hos NJ i alle faglige spørsmål
- å kreve at NJ arbeider aktivt for å fremme lagets formål og det enkelte medlems interesser
- å få innsyn i og orientering om lagets drift og prioriteringer i den grad personvern, forretningsmessige hensyn eller NJs strategiske interesser ikke er til hinder for det

Arbeidsutvalget avgjør endelig om det skal gis juridisk bistand i forbindelse med rettstvister. Bistand i forbindelse med rettstvister eller annen ekstraordinær hjelp innvilges ikke for forhold som har sitt utspring før opptak eller i de tre første måneder etter opptak. Hvor særlige forhold foreligger kan arbeidsutvalget etter begrunnet søknad likevel innvilge bistand.

B. Spesielt for pensjonistmedlemmer

Alders-, AFP og uførepensjonister i NJ som får innvilget redusert kontingent, opprettholder rettigheter som beskrevet under § 13 A, med unntak av pressekort som kan utstedes mot å betale en tilleggskontingent som er fastsatt av landsstyret.

C. Unntaksbestemmelse

Medlemmer som er innvilget nedsatt kontingent på bakgrunn av § 16 B, C og E, innvilges normalt ikke rett til bistand i forbindelse med rettstvister eller annen ekstraordinær hjelp.

§ 14. Medlemmene plikter